

Näringsdepartementet

En förvaltning som håller ihop SOU 2015:66

Sammanfattning

VINNOVA anser att slutbetänkandet ger en bra överblick av aktuella frågeställningar, drivkrafter och hinder, kring området e-förvaltning och dess utvecklingsmöjligheter. Betänkandet hade vunnit på mer konkreta förslag kring främst implementering, spridning och effekter. Det finns en rad angelägna frågor som behöver adresseras för att öka Sveriges förmåga att utveckla, införa och använda e-tjänster inom offentligt finansierad verksamhet. Detta för att få full effekt av investeringar i digitala tjänster i form av effektiviseringar och högre användningsgrad av e-tjänster. Digitaliseringen av offentlig service, och en hög användningsgrad av e-tjänster, är en förutsättning för att kunna erbjuda en modern, effektiv och säker samhällsservice till alla invånare, i deras olika roller som medborgare, företag och medarbetare. VINNOVA vill framhålla att utvecklingen av innovativa offentliga digitala tjänster ska ske i samverkan med berörda offentliga organisationer, företag utifrån behovsstyrning och med användaren i centrum.

VINNOVA anser att betänkandet inte i tillräcklig utsträckning framför konkreta förslag som skulle behövas för att skapa en sammanhållen förvaltning för idéskapande, utveckling, införande och användning av innovativa e-tjänster i offentligt finansierade organisationer. Det skulle kunna omfatta möjligheterna för att skapa en tydlig nationell struktur för ledning, styrning och ekonomiska incitamentsmodeller som påskyndar en bred användning av e-tjänster och kunskapsöverföring.

Andra aspekter som bör beaktas

Sveriges offentliga sektor står inför stora utmaningar i att etablera en mer samverkande e-förvaltning. Idag framstår tyvärr den offentliga sektorn som fragmenterad. VINNOVA har därför bland annat finansierat ett projekt hos Linköpings Universitet kallat RESONANS (Former för utveckling och förvaltning av offentliggemensamma digitala resurser).

VINNOVAs ställningstaganden

På en helhetsnivå anser VINNOVA att de förslag som presenteras i betänkandet inte i tillräcklig omfattning kommer att ge Sverige en utveckling av en sammanhållen, effektiv, behovsdriven e-förvaltning till nytta för hela den offentligt finansierade sektorn, inkluderande både statlig, landstings- och

kommunal verksamhet, och samhället. VINNOVA anser därtill att den framtida modellen för e-förvaltning bör försöka hitta starkare strukturer för ledning och styrning (på alla nivåer och samordnade), incitament och finansiering, implementering, spridning samt uppföljning och kontroll än vad som beskrivs i betänkandet. Även tydlighet i ansvarstagande roller är viktig.

VINNOVA har bedömt slutbetänkandet utifrån sitt uppdrag i att realisera nyttan hos de innovationsprojekt inom e-förvaltning och offentlig sektor som har beviljats bidrag från VINNOVA, liksom för myndighetens egen möjlighet att uppfylla regeringens mål om en stärkt innovationskraft i offentlig verksamhet.

VINNOVA har sett behovet att öka innovationsförmågan i offentlig verksamhet, för att få en ökad effektivisering och höja digitaliseringstakten, och har inrättat ett strategiskt programområde där myndighetens olika satsningar på att öka innovationsförmågan i offentlig verksamhet har samlats. VINNOVAs verksamhet inom detta område "Innovationskraft i offentlig verksamhet" omfattar bland annat finansiering av forsknings- och innovationsprojekt med inriktning på e-förvaltning. VINNOVA har även etablerat ett strategiskt samverkansavtal med Sveriges Kommuner och landsting (SKL). Dessa satsningar återspeglas i regleringsbrevet för 2015 (dnr 2014-06349) där VINNOVA har fått i uppdrag av regeringen att "genomföra insatser för att främja innovation i offentlig verksamhet. VINNOVA ska därmed samverka med och bistå offentliga aktörer som vill ha stöd i sin behovsinventering eller analys av vilka delar i verksamheten det kan finnas behov av innovation". I betänkandet refereras till flera projekt där VINNOVA vill framhållas att VINNOVA varit delfinansiär, exempelvis av företagsportalen verksamt.se. VINNOVA kan även lyfta fram sina program Utmaningsdriven Innovation (UDI), som handlar om innovativa lösningar på offentliga behov och utmaningar men som kräver samverkan mellan offentliga och privata aktörer, och satsningen på IT i skolan, en satsning på offentligt finansierad verksamhet.

VINNOVAs ställningstaganden bygger på den erfarenhet och kunskap om e-förvaltning som under många år har byggts upp i de VINNOVA – finansierade projekten. VINNOVA väljer att tre förslag som kommenteras av betänkandets förslag. I övrigt lämnas förslagen utan åtgärd.

Avsnitt 2.3.1 . "Digitala tjänster som förstahandsval"

VINNOVA ställer sig mycket positiv till att betänkandet vill styra utvecklingen till att digitala tjänster ska utgöra ett förstahandsval i kontakterna med offentlig verksamhet. För att uppnå detta behövs, enligt VINNOVA, ett starkt grepp med tydliga krav på samordning, mellan offentliga förvaltningar på både nationell, regional och lokal nivå, än de som finns i förslaget. Det bör understrykas att utvecklingen av innovativa

offentliga digitala tjänster ska ske i samverkan med berörda offentliga organisationer, företag utifrån behovsstyrning och med användaren i centrum. Staten har här också en viktig roll som kravställare på kommunerna och landstingen. Därtill ska digitala lösningar och tjänster vara tillgängliga och användbara. Innovationsupphandling är där en viktig påverkansfaktor för att stimulera användandet, efterfrågan och spridningen av innovation som möter verksamheters behov. Det ger även möjlighet för innovativa företag skapa tillväxt för Sverige.

Avsnitt 2.3.2. "Kostnadsfri grundläggande information"

VINNOVA tillstyrker förslaget. Att (likt Danmark) se till att det offentliga får tillgång till fullständig information för att kunna utföra sina uppgifter på bästa sätt är centralt. Den svenska modellen har fristående myndigheter, och viss information kommer inte till användning utanför den egna organisationen (på grund av brist på utbyte, tradition eller kostnader). Det leder till mindre effektiv offentlig förvaltning.

Ett gott exempel på hur man kan ta sig an detta är hur vissa myndigheter idag samarbetar för att kunna erbjuda bättre stöd. Ex SSBTEK (sammansatt bastjänst ekonomiskt bistånd), som ger handläggare inom ekonomiskt bistånd tillgång till information från a-kassorna, Arbetsförmedlingen, CSN, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket. Genom delning av information ges förutsättningar för säker och snabb hantering av informationen, och med frigjord arbetstid som internt resultat.

Avsnitt 2.3.3. "Långsiktigt hållbar finansiering för gemensamma digitala tjänster"

En klar och tydlig finansieringsmodell för utveckling, förvaltning och drift av förvaltningsgemensamma lösningar behöver utredas, i enlighet med förslaget. VINNOVA vill betona att det behövs en långsiktig modell för en finansieringslösning. Bland de modeller som omnämns i betänkandet är det svårt att se vilken som kan passa alla verksamheter i offentlig sektor. Det är viktigt att frågan drivs i nära samverkan med fler myndigheter, och andra förvaltningar, och inte enbart genom de tidigare så kallade utvecklingsmyndigheterna.

Avsnitt Del 2 "Ett forskarperspektiv om e-förvaltningsutveckling"

VINNOVA välkomnar denna bilaga som ger en bra översikt av området från forskarsynpunkt. Flera projekt som refereras till är också tidigare medfinansierade av VINNOVA som exempelvis företagsportalen verksam.se.

Prof Tom Berglund, Hanken, Finland, Hufvudstadsbladet 26 nov 2015.

"Han anser att den offentliga sektorn måste bli bättre på att använda IT för att effektivisera sina processer. Det har man gjort inom näringslivet eftersom

det varit nödvändigt för företagen ska överleva i hård konkurrens. Men samma press har inte funnits inom den offentliga sektorn.”

I detta ärende har generaldirektör Charlotte Brogren beslutat. Handläggaren Madeleine Siösteen Thiel har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef och direktör Cecilia Sjöberg och enhetschef Ann-Mari Fineman deltagit.

Charlotte Brogren

Madeleine Siösteen Thiel